

שַׁבָּת

חזל החודש: גדי | שבט החודש: אשר | אבן החושן של החודש: תרשיש

השם שַׁבָּת לקוח מן השם הבבלי שַׁבַּת. מקור השם אינו ודאי אולם יש הטוענים שהוא קרוב במשמעותו לפועל העברי "לטבוע", אולי משום שבטבת אנו מבוססים (או טובעים) בוץ. שם החודש מופיע במגילת אסתר לצד שמו העתיק יותר, "החודש העשירי: וַתִּלְקַח אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ אַחְשֵׁרוּשׁ אֶל בֵּית מְלָכוֹתוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא חֹדֶשׁ שַׁבָּת בְּשָׁנָה שֶׁבַע לְמַלְכוּתוֹ" (אסתר ב, טז).

כוונה לטבת

"מי שברך" לחג הבנות / הרבה גילי צדקיהו

כָּל אֲשֶׁר דִּבְרַתָּ בְּלֵב טוֹב דִּבְרַתָּ, וְלֹא יִכְחִישׁ אִישׁ אֶת דְּבָרֶיךָ. כִּי לֹא הַיּוֹם נִרְאָתָה
חֲכָמְתָּהּ. כִּי מֵאֵז יָדַע הָעָם בִּינְתָהּ, כִּי טוֹב יֵצֵר לְבָבְךָ. (יהודית ח, כח-כט)

בחודש טבת, המתחיל
בימים הקצרים ביותר
בשנה ובלילות הארוכים
ביותר, טוב לזכור ש"לא
יהיה ניצחון לאור, כל
עוד לא יעמדו על האמת
הפשוטה והברורה כי
צריך להגביר את האור
תחת להילחם בחושך"
(אהרן דוד גורדון,
1856-1922).⁶⁰ גם נר
קטן יכול לגרש אפלה
גדולה.

מִי שֶׁבָּרַךְ אֶת שְׂרָה בְּעֵדְנָה
הוּא יְבָרַךְ אוֹתָנוּ בְּיִכְלֵת לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל גִּיל
מִי שֶׁבָּרַךְ אֶת רַבֵּקָה בְּקוֹל שְׁנִשְׁמַע
הוּא יְבָרַךְ אוֹתָנוּ בְּסִבִּיבָה קְשׁוּבָה לְרִצּוֹנוֹתֵינוּ
מִי שֶׁבָּרַךְ אֶת לָאָה בְּפָרִיזוֹן
הוּא יְבָרַךְ אוֹתָנוּ בְּפָרִי לַעֲמָלָנוּ
מִי שֶׁבָּרַךְ אֶת רַחֵל בְּאֶהֱבָה
הוּא יְבָרַכְנוּ בְּיִכְלֵת לְאָהֵב אֶת עַצְמָנוּ
מִי שֶׁבָּרַךְ אֶת יְהוּדִית בְּתוֹשֶׁה וּבְמִנְהִיגוֹת
הוּא יְבָרַךְ אוֹתָנוּ בְּאֵמֶץ וּבְיִכְלֵת לְהִסִּיר מְכֻשׁוֹלִים מִדְּרַכֵּינוּ.

הַיְוֵהָ, בְּרַכֵּי אוֹתָנוּ בְּשִׂמְחַת הַיּוֹתָנוּ
עֵין חַיִּים – בְּרַכֵּי אוֹתָנוּ בְּנִבְיָעָה שֶׁל חֲכָמָה וְדַעַת
שְׂכִינָה, שְׂכִנֵּי בִינֵינוּ וְהַשְׂרִי בִינֵינוּ אֶהְבָּה וְאֶחָה וְשָׁלוֹם וְרַעוּת.

בשערי טבת

חודש טבת מתחיל בסוף חנוכה, עם החנוכייה המתמלאת וממלאת את החדר בריצודי אורות. מלבד חנוכה שמסתיים בו, אין בטבת עוד חגים אלא בעשרה בו, שהוא יום המציין צום לזכר תחילת המצור על ירושלים בימי הבית הראשון. טבת חל בעיצומו של החורף, הוא לב החורף ממש, ובו בזמן, כמו אותה דחיפה בקרקעיתה של בריכה עמוקה, שמעלה את הנמצא בה אל אוויר ואור, כך טבת – מסמן את תחילת התארכות הימים, שתגיע לשיאה בלב הקיץ. כי הרי תמיד הכי חשוך לפני עלות השחר. הפרק המוקדש לחודש טבת עוסק במסורות עתיקות ונשכחות ובצדן מסורות חדשות ומתחדשות. שני העיונים הראשונים בפרק עוסקים בראש חודש טבת בסימן נשי: האחד עוסק בחג הבנות שנחוג בקהילות רבות בצפון אפריקה ובגבורת נשים יהודיות, והשני מספר על רגינה יונאס, האישה הראשונה בעולם שהוסמכה לרבנות. עיון שלישי עוסק בצום עשרה בטבת וגם בצומות נוספים שהתקיימו בחודש זה ונשתכחו. כ"א בטבת הוא יום הלשון העברית, והעיון הרביעי בפרק עוסק בתחיית השפה. תפילת החודש היא קריאת שמע שעל המיטה, היא נאמרת לאורך השנה כולה לא רק בטבת, כמובן, אולם מתאים להרהר בה בחודש ה"לילי" הזה. כשירת החודש בחרתי בשיר של המשוררת בכל סרלואי, "אשמורת רביעית".